

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET KRIVOKUĆA PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 38770/02)

PRESUDA

STRASBOURG

23. ožujak 2006.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Krivokuća protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
 - g. L. LOUCAIDES,
 - g. F. TULKENS,
 - g. P. LORENZEN
 - gđa N. VAJIĆ,
 - g. D. SPIELMANN,
 - g. S.E. JEBENS, *suci*,
 - i g. S. QUESADA, *zamjenik tajnika Odjela*,
- nakon vijećanja zatvorenog za javnost 2. ožujka 2006. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 38770/02) protiv Republike Hrvatske kojeg je 4. listopada 2004. godine hrvatski državljani, g. Milan Krivokuća ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") .
2. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.
3. Dana 25. studenog 2004. godine Sud je zahtjev proglasio djelomično nedopuštenim i odlučio Vladu obavijestiti o prigovoru koji se odnosi na pristup sudu. Na temelju odredbi članka 29. stavka 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva rođen je 1929. godine i žive u Maastrichtu, Nizozemska.
5. U svibnju 1995. neki A.Š. provalio je i zauzeo kuću za odmor podnositelja zahtjeva u Sabunikama blizu Zadra. Nakon uspješne građanske tužbe podnositelja zahtjeva, A.Š. je 8. listopada 2001. ispraznio kuću.
6. Dana 3. veljače 1996. godine stupio je na snagu Zakon o izmjeni Zakona o obveznim odnosima („Izmjene iz 1996.“). Propisao je da se prekidaju svi postupci za naknadu štete nastalu uslijed terorističkih akata ili akata nasilja do donošenja novoga propisa o tom pitanju.
7. Dana 20. ožujka 1999. godine podnositelj zahtjeva podnio je građansku tužbu protiv države i Županije Zadarske („županija“) Općinskom sudu u Zadru, tražeći naknadu štete. Tvrdio je da su država i županija odgovorne za to što je A.Š. provalio u njegovu kuću kao i za nastalu štetu. Podnositelj zahtjeva je posebice potraživao naknadu štete za izgubljenju najamninu zbog produljene nemogućnosti da iznajmi kuću turistima, te za vrijednost ukradene pokretne imovine.
8. Dana 25. svibnja 2000. godine Općinski sud je odbio tužbeni zahtjev tužitelja. Utvrdio je da se djelo A.Š.-a ne može smatrati djelom nasilja za koje bi bila odgovorna država ili županija. Stoga nije bilo potrebe prekinuti postupak na temelju Izmjena iz 1996. godine. Podnositelj zahtjeva je uložio žalbu.

9. Dana 17. travnja 2002. godine Županijski sud u Zadru ukinuo je prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno odlučivanje. Utvrdio je da se predmet spora trebao smatrati aktom nasilja za koji su odgovorne država i županija. Stoga je uputio Općinski sud da prekine postupak na temelju Izmjena iz 1996. godine.
10. Dana 30. travnja 2002. godine Općinski sud je prekinuo postupak.
11. Dana 31. srpnja 2003. godine stupio je na snagu Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija („Zakon o odgovornosti iz 2003.“).
12. Na temelju Zakona o odgovornosti iz 2003. Općinski sud je 15. veljače 2005. godine nastavio postupak i zakazao raspravu za 11. travnja 2005. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

13. Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 73/1991, 3/1994, 7/1996 i 112/1999) glasio je kako slijedi:

Članak 180. (1.)

Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu.

14. Mjerodavni dio Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 7/1996 – “Izmjene iz 1996”) glasi kako slijedi:

Članak 1.

“U Zakonu o obveznim odnosima (“Narodne novine”, broj 53/91, 73/91 i 3/94) članak 180. briše se.”

Članak 2.

„Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastaviti će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.“

15. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine”, broj 53/91, 91/92 i 112/99), glasi kako slijedi:

Članak 212.

“Postupak se prekida:

...
6) kad je to drugim zakonom određeno.”

16. Mjerodavni dio Zakona o obnovi (“Narodne novine”, broj 24/1996, 54/1996, 87/1996 i 57/2000) propisuje, *inter alia*, da će država, pod određenim uvjetima, dodijeliti pomoć pri obnovi vlasnicima imovine (samo stanova i obiteljskih kuća) oštećene tijekom rata. Zahtjeva treba podnijeti nadležnom ministarstvu.
17. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (“Narodne novine”, broj 117/2003 – “Zakon o odgovornosti iz 2003.”) propisuje, *inter alia*, da će država naknaditi samo štetu nastalu zbog tjelesne povrede, narušenja zdravlja ili smrti. Svu naknadu štete na imovini treba tražiti na temelju Zakona o obnovi. Članak 10. predviđa da će se svi postupci koji su bili prekinuti na temelju Izmjena iz 1996. godine nastaviti.

18. Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 49/2002 od 3. svibnja 2003. godine - "Zakon o Ustavnom sudu) glasi kako slijedi:

(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu ... iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni će sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

19. Članak 29. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 41/2001 od 7. svibnja 2001.) glasi kako slijedi:

“Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela (...).”

20. Dana 24. ožujka 2004. godine Ustavni sud je donio odluku br. U-III-829/2004 u predmetu M.N.-a, koji je podnio ustavnu tužbu na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu iz 2002. godine tvrdeći da je došlo do povrede članka 29. stavka 1. Ustava. Prigovorio je duljini postupka i nedostatku pristupa sudu zbog toga što je postupak po njegovoj tužbi pred domaćim sudovima bio zakonom prekinut kroz produljeno razdoblje. U svojoj je odluci Ustavni sud presudio da je bilo došlo do povrede ustavnih prava na suđenje u razumnom roku i na pristup sudu. Naredio je dotičnome sudu da u predmetu M.N.-a donese odluku u roku godine dana te mu dosudio naknadu.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

21. Podnositelj zahtjeva prigovorio je produljenoj nemogućnosti dobivanja naknade za svoju imovinu. Pozvao se na članak 1. Protokola br. 1. Konvencije.

U svojoj djelomičnoj odluci o nedopuštenosti (vidi predmet *Krivokuća v. Croatia* (dec.), br. 38770/02, 25. studeni 2004.), Sud je smatrao da je do ove situacije došlo zbog zakona iz 1996. godine, koji je spriječio sudove odlučiti o osnovanosti tužbe podnositelja zahtjeva za naknadu štete. Stoga je odlučio ispitati predmet na temelju članka 6., stavka 1., koji, u svom mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

A. Dopuštenost

1. Status podnositelja zahtjeva kao žrtve

22. Vlada je ustvrdila da podnositelj zahtjeva ne može tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije budući da je 31. srpnja 2003. godine stupio na snagu Zakon o odgovornosti, koji je propisao da se postupci prekinuti na temelju Izmjena iz 1996. godine nastavljaju.
- Primjećujući da su se prvostupanjski i drugostupanjski sud razlikovali u pravnoj kvalifikaciji činjenica predmeta i da je postupak još u tijeku, Vlada je također izrazila svoje dvojbe glede primjenjivosti Izmjena iz 1996. godine na postupak kojemu se prigovara. Kad je to tako, tvrdili su, ako Sud presudi u korist podnositelja zahtjeva, on bi mogao dobiti pravičnu naknadu za povredu koja proistječe iz zakona koji uopće nije trebao biti primijenjen na njegov predmet.
- Na kraju su primijetili da u ovome predmetu, za razliku od predmeta *Kutić* i sličnih predmeta (vidi predmet *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, ECHR 2002-II), navodne akte nasilja nisu počinili nepoznati počinitelji nego pojedinac kojega se lako može identificirati. Stoga je, po njihovom mišljenju, podnositelj zahtjeva imao alternativu tome da tuži državu, jer je za štetu mogao izravno tužiti A.Š..
23. Podnositelj zahtjeva nije se složio s Vladom.
24. Sud je također smatrao da je podnositelj zahtjeva mogao tvrditi da je bio žrtva povrede svoga prava na pristup sudu zbog toga što je postupak bio prekinut dugo vrijeme a navodna povreda nije bila priznata nikakvom odlukom domaćih vlasti, niti je podnositelju zahtjeva bila za nju dosuđena ikakva naknada (vidi predmete *Urukalo and Nemet v. Croatia*, br. 26886/02, stavci 23.-27., 28. travanj 2005.; i *Lulić i Becker v. Croatia*, br. 22857/02, stavci 30.-34., 24. ožujak 2005.).
25. Sud je isto tako smatrao da nije njegov zadatak baviti se pravnim pogreškama koji su možda počinili domaći sudovi, osim ako i ukoliko bi one mogle povrijediti prava i slobode zaštićene Konvencijom (vidi, *inter alia, mutatis mutandis*, predmet *García Ruiz v. Spain* [GC], br. 30544/96, stavak 28., ECHR 1999-I). Stoga je irelevantno je li na predmet podnositelja zahtjeva trebalo primijeniti Izmjene iz 1996. godine. Naprotiv, ono što je relevantno jest to jesu li one stvarno primijenjene i je li njihova primjena dovela do toga da postupak bude dugo vremena prekinut (vidi, obratnom implikacijom, predmet *Gregurinčić v. Croatia* (dec.), br. 12833/02, 1. rujanj 2005., *Marinković v. Croatia* (dec.), br. 13854/02, 16. lipanj 2005. and *Bijelić v. Croatia* (dec.), br. 33250/02, 19. svibanj 2005).
26. Sud primijećuje da je postupak kojemu se prigovara prekinut odlukom Općinskog suda u Zadru od 30. travnja 2002. godine. Međutim, on je bio prekinut *ex lege* od 20. ožujka 1999. godine, datuma kad je podnositelj podnio svoju građansku tužbu, do barem 31. srpnja 2003. godine, kad je stupio na snagu Zakon o odgovornosti iz 2003. godine, tj. oko četiri godine i četiri mjeseca. Navodna povreda nije bila priznata niti jednom odlukom domaćih sudova, niti je podnositelj zahtjeva za nju dobio bilo kakvu naknadu.
27. Na kraju, Sud primijećuje da su tužba za naknadu štete podnesena protiv počinitelja akta nasilja i slična tužba protiv države odvojeni zahtjevi iako je i jednoj i drugoj svrha dobiti naknadu za istu štetu a ishod im je objema neizvjestan, a to stoga što se temelje na različitim pravnim osnovama i različitim kriterijima odgovornosti. Podnositelj zahtjeva prigovorio je povredi u odnosu na svoj zahtjev za naknadu štete protiv države – što je „pravo građanske naravi“ jasno priznato u domaćem pravu, a ne takvoj povredi svog prava na pristup sudu u odnosu na svoj zahtjev za naknadu štete protiv A.Š.-a.
28. U takvim okolnostima Sud utvrđuje da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede svoga prava na pristup sudu kako je ono zajamčeno člankom 6., stavkom 1. Konvencije. Slijedi da prigovor Vlade treba odbiti.

2. Iscrpljenje domaćih pravnih sredstava

29. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev zbog toga što podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva kao se to traži na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije. Po njihovom je mišljenju odluka Ustavnog suda od 24. ožujka 2004. godine (vidi stavak 20. ove presude) stvorila novo domaće pravno sredstvo za navodni nedostatak pristupa sudu.
30. Podnositelj zahtjeva nije komentirao ovo pitanje.
31. Sud je u sličnim okolnostima smatrao kako ovo pravno sredstvo ne predstavlja pravno sredstvo koje treba iscrpiti u odnosu na zahtjeve podnesene prije 24. ožujka 2004. godine (vidi, na primjer, predmete *Papuk Trgovina d.d. v. Croatia*, br. 2708/03, stavak 31., 6. listopada 2005., i *Pikić v. Croatia*, br. 16552/02, stavci 24.-33., 18. siječanj 2005.).
32. Stoga prigovor Vlade treba odbiti.

3. Zaključak

33. Sud nadalje primijećuje da zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije. Isto tako primijećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga treba biti proglašen dopuštenim.

B. Osnovanost

34. Sud je često utvrdio povrede prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije u predmetima u kojima su se postavljala pitanja slična pitanju u ovome predmetu (vidi naprijed citirani predmet *Kutić v. Croatia*, i *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, 10. srpnja 2003.).
35. Ispitavši sav materijal koji mu je predočen, Sud smatra da Vlada nije podnijela niti jednu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da dođe do drugačijega zaključka u ovome predmetu.
Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

36. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

37. Podnositelj zahtjeva potražuje 84.052 eura (EUR) na ime naknade materijalne i nematerijalne štete.
38. Vlada je smatrala da je iznos materijalne štete prekomjerman.
39. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete; stoga odbija taj zahtjev. S druge strane, podnositelju zahtjeva dosuđuje 4.000 EUR na ime nematerijalne štete, uz sav porez koji se može zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

40. Podnositelj zahtjeva, kojega nije zastupao odvjetnik, nije s toga naslova postavio nikakav zahtjev. Stoga mu sud ništa ne dosuđuje.

C. Zatezna kamata

41. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* preostali dio zahtjeva dopuštenim;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositeljicama zahtjeva zajedno treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti iznos od 4.000 EUR (četiri tisuće eura) na ime nematerijalne štete koji treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja uz sve poreze koje bude trebalo zaračunati;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 23. ožujka 2006. godine u skladu s pravilom 77. stavicima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Santiago QUESADA
zamjenik tajnika Odjela

Christos ROZAKIS
Predsjednik